

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
-slo-p-pecu-vista
maloglasni po 150
in 20, večoglasni
nad 40 mm v širino
po 3 in 4 Din, v
uredniškim delu
vrstica po 10 Din
a pr. večer. g.
naročilo popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelja in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rekopisi se ne vračajo, nevrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2030, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v tekovni
račun: Ljubljana štev. 10.930 in 10.349
za inšiate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Luč, ki ne ugasne

Vsaka revolucija človeštva se je končala enako: da je zmagal realizem, povprečni ljudje, preračunajoci meštani nad fanatični ideje. To staro resnico nam oznanja Lev Trocki v svoji plamteči obloščici »Resnični položaj v Rusiji«, ki se razširja zdaj po celotni svet. Eridko se ta najbolj nadarjeni ideolog boljševizma pritožuje, da je prevladal nad resničnimi in doslednimi revolucionarji oportunistični, zvit in jeguljasti Stalin. Dedščina velikana Vladimira Iljiča, ki ga malikujejo kakor božanstvo, je prešla v roke moža navadne inteligence in golega taktika, dočim pa mora kongenialni Ljeningov drug, ki mu je pomagal ustvarjati novo Rusijo, kot krivoverski izobčenec živoreariti v pregnanstvu. Kar ne more tega razumeti Trocki, dočim vidijo trezno misleči v tem le potrdilo stare resnice, da se stvari na svetu večno vratajo!

Zgodovina in psihološki zakoni so vedno isti; preratne sile morajo po zmagi nad prejšnjim redom prejalšle neizogibno kapitalizirati pred zahtevami srednjega človeka, ki ljubi mir in udobnost življenja. Kakor se je morala v Franciji prenapetost, nepomirljivost in neuresničljivost programa prvih revolucionarjev umakni i špiskarskemu direktorju, tako se je tudi v Rusiji, da rabimo besede Trockega samega, komunizem zamenjal z meščansko-kmetisko birokracijo. Zadovoljnost voditeljev ter srednjega človeka pa se na tem nepopolnem svetu odkuplja vedno z žrtvami maleda; zato nas Trocki ni ne iznenadi, če ugotavlja, da se danes delavski množici v Rusiji niti izdaleka ne godi tako sijajno, kakor sta si svojčas z Vladimir Iljičem zamišljala. Niti se čudimo, če trdi, da je komunistična stranka v Rusiji »duševno bankerotna« in da se vzdržuje po vsega močnejši vrhovni policijski upravi, kakor se gospod Mussolini po fašistih. Saj mora skrajna duševna napetost, neprestano idejno snovanje in stremljenje duha naprej in naprej že po naravnih zakonih doseči enkrat svoj neprekoračljivi maksimum ter se ustaliti v prilagoditvi k dejanskim razmeram in gotovim neupmagljivim dejstvom in potrebam vsakdanjega življenja, med katere spada žal tudi policija. Tako se je zgodilo že z vsako revolucijo političnega in socialnega reda, ki so jo zamislili pogrešljivi zemljani.

Ne tako nauk in ustanova Jezusa Kristusa, ki praznujemo te dni njega rojstvo. Kol od Boga samega razodeta resnica ne sledi zakonom minljivih stvari in pokretov. Ono je neprestano, vsak dan nova in enako močna zahleva na vsakega od nas, da sebe vsega posveči Bogu, odvrta od greha in dela na izpolnitvi, na olepšanju in povišanju svoje duše. To je notranja, duhovna, v jedru našega človeškega bistva neprestano vrteča se revolucija. V zakone človeškega delovanja tega milost, ki ga tudi preko časnih zmot usmerja k Večnemu. Kadar kaka doba krščanstva otopi, okamenava in grozi iztrpati se v zunanostih, pokliče Bog prihodnjo k tem večji delavnosti, poglobitvi in poduhovljenju, tako da je zgodovina Kristusovega občestva na zemlji zgodovina neprenehajočega, zdaj bolj skrivnega, zdaj bolj očitujočega se obnavljanja. Ne izpreminjajo se zunanje stvari in razmere po zunanjih učinkovanjih, kakor v političnih in socialnih preobratih, ampak prevstvarja se notranjost, gojijo se čednos'i duše, izlikuje se človek v popolnost otroka božjega, da more potem preobraziti tudi sebi podvrženi zunanji svet.

Odtod neusahljiva življenjskost krščanske religije, ki je ne more ubiti niti časovna notranja mlaknost njenih članov niti zunanja preganjanja njenih nasprotnikov. Fanatični boljševiki Marijinski v zadnji letošnji številki moskovskega mesečnika »Novi mir« z ginljivimi besedami opozarja svoje somišljenike, kako živo tečejo studenci krščanske vere v oni sovjetski Rusiji, ki je mislila krščanstvo popolnoma iztrebiti z lica zemlje. Delavci, vojaki, mladina se zbirajo v krščanskih krožkih, kjer po besedah tega sodruga najdejo ono mirno, blažje in vzgojno ter nad vsakdanjost povzdigujoče ozračje, ki ga v komunističnih klubih zastoj iščejo. Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in Te. Poraja se krščanska inteligenca, ki uči ljudstvo, da je socializem brez krščanske podlage nemogoč. Ljudje se zopet obhajajo in ljubezen do krščanske liturgije je neprimerno globlja nego je bila v nazunaj najbolj nabožnih vekovih stare Rusije. Sprito tega je ateizem brez moči in »s priiskom se doseže ravno nasprotno, toži boljševiški pisatelj.

Korošec za četvorno koalicijo

Se'a demokratskega kluba — Davidovičev govor — Se'a demokratskega kluba šele po praznikih — Teda, tudi rešitev krize

Zagreb, 22. dec. (Tel. »Slov.«) »Narodna Politika« priobčuje to-le: »Včeraj je imel Vaš dopisnik priliko razgovarjati se s predsednikom vlade in notr. ministrom dr. Korošcem, ki mu je izjavil sledeče: Jaz sem za ohranitev četvorne koalicije, ker predstavlja najboljšo rešitev državne politike. Nimam pojma o tem, da bi morala dati vlada ostavko, ker nimam za to posebne potrebe niti stvarnega vzroka. Trenutna nesoglasja v notranjem življenju četvorne koalicije se bodo uredila. Vlada bo nadaljevala z intenzivnim delom na proračunu in nujnih zakonih, ki so potrebni radi izenačenja zakonodaje v vsej državi. Vse ostale vesti so popolnoma neosnovane.«

Belgrad, 22. dec. (Tel. »Slov.«) Ob 10 dopoldne se je vršila seja demokratskega kluba, ki je bila pa kratka in ni prinesla odločitve niti o stališču demokratskega kluba niti o demisiji demokratskih ministrov ali vlade. Edino Davidovič je povedal svoje mnenje.

Dasi je snoči vladalo v političnih krogih že mnenje, da je kriza vlade odklonjena ali ublažena, je današnja seja DS-kluba pokazala nasprotno.

Seji je prisostvovalo 44 poslancev. Navzoči so bili: Ljuba Davidovič, Izidor Novaković, dr. Milan Miovič, Vlada Krstić, Mladen Nikolić, Ignatije Stefanović, Jarmil Pavlovič, Dragutin Rajković, Voja Veljković, Zivojin Rafajlovič, Peran Milanović, Vasa Ognjanović, dr. Božidar Vlaič, Aleksa Dimitrijevič, Aca Trajković, Gjordje Manojlovič, Sefedin Ahmad Begović, Krsta Marković, Slavko Dukanač, Slavko Sečurov, Ilija Šumenković, Grga Angjelinović, Pera Marković, dr. Skerović, Kosta Timotijević, Dušan Stevič, Kosta Kumanudi, Dragan Bojadžijević, Dragutin Pečić, Aleksa Miovič, Djarmil Jaša, Gjoka Popović, Miloje Jovanović, Milan Grol, Rista Jojič, dr. Bolanović, Velja Pavlovič, Petronije Popović, Sava Zarič, Dušan Jotić, dr. Pavle Čubrovič.

Prvi je govoril

LJUBA DAVIDOVIČ.

Izvajal je, da je med ljudstvom nezadovoljstvo in da ni imelo nezadovoljstvo nikdar večjega razmaha, kakor danes. Šli smo v vlado, da se ljudstvu olajšajo razmere in popravi stanje. Dosedaj ni bilo uspeha, ker zavezniki v koaliciji niso stvari pravilno razumeli. Vsi so gledali skozi svoja strankarska očala. Uprava je radi strankarskih strasti strašna. V nekem ministru so omare polne nezvršenih odlokov državnega sveta. Kako je šele v ostalih uradih, če se na najvišjem mestu ne spoštujejo odloki najvišjega upravnega sodišča. Iz istih razlogov nismo imeli uspehov na zakonodajnem polju. Zahtevali smo, da se sprejmejo gotovi zakoni. Rekli so, da je to demagogija. Položaj med ljudstvom je težaven. Njegovega stanja nečemo razumeti. Ako se nečemo sprejeti naši načrti, naj se dajo drugi. Toda, dajo naj se. Zahtevamo, da se ti zakoni, ki jih zahtevamo, sprejmejo pred proračunom. Zakon o korupciji pa se ne sme spremeniti tako, kakor bi oni hoteli.

Mi nečemo biti pretirani v zahtevah kot podrejena stranka. Zahtevamo revizijo politike in revizijo stanja. Za ministrske prestopke je minist. predsednik izjavil, da je odredil preiskavo. Minister je pod preiskavo, pa ministruje še dalje. Vsekakor osamljen slučaj na svetu. Po izjavi predsednika vlade, bi morala ta vlada biti vlada zakonitosti in pomirljivosti. Dovolj stvari pa je, ki pričajo, da ni tako. Zakoni se niso spoštovali. Poslednje imenovanje gen. Maksimoviča v Zagrebu dokazuje, da vlada ni niti pomirljiva. Brez našega znanja se je značaj vlade s tem spremenil.

Tako se v državi, ki bi imela postati zemeljski raj človeštva, pa se je po besedah Ljeningovega najboljšega druga pomeščanilo, zopet prižiga v srch luč krščanstva, da dviga ljudi nad zlobnost, mizerijo in smešnost, ki je neizločljivi del našega življenja. In tudi samo iz te usmerjenosti k Božjemu in Svetemu je mogoče po dvigu naših duš, naših moralnih sil, naše notranjosti doseči v stopnjujočem se napredku oni pravični zunanji politični in socialni red, ki ga terja dostojanstvo po Kristusu povlašene osebnosti človeka. Nauk sinu Božjega, ki k temu vodi, se ne popači kakor se je Ljeningov, ampak je čist, nepotrjen in užigajoč kakor je bil ob svojem rojstvu.

Zagreb je naše najrahločutnejše mesto v notranji politiki. Proti njemu se mora voditi zelo rahločutna politika. Vojak na tem mestu poleg vseh svojih sposobnosti in vrlin ni na svojem mestu, ker ne pozna zakona. Prizadevati se moramo, da se z Zagrebom sporazum doseže. To je v interesu države in naroda, ker je sporazum z Zagrebom absolutna državna potreba, in ako Zagreb vztraja na tem, da se razpusti narodna skupščina, je DS tudi zato, pa če je radi treba, bo izstopila tudi iz današnje vlade.

V poročilu, ki ga je dal časnikarjem dr. Vlaič, tajnik DS-kluba, pa je Davidovičev govor znatno omiljen.

Za Davidovičem je govoril Kosta Timotijević, ki je prosil klub, naj nihče ne govori. To je klub sprejel. Nato je Timotijević predlagal, da se Davidovič pooblasti, da v sporazumu z ministri, poslanskim klubom in glavnim odborom DS nadalje vodi posle. Klub je tudi to sprejel. Nato se je seja zaključila. Poslanci so hoteli, da bi se seja popoldne nadaljevala. Nato je Davidovič izjavil, da bi se seja popoldne nadaljevala edino pod pogojem, da bi se na njej o položaju ne razpravljalo. Nato se je sklenilo, da se razprava o položaju preloži na čas po praznikih.

Po seji DS kluba se je zvedelo, da je Marinković klubu poslal pismo in da se to pismo na seji kluba ni prečitalo. Marinković je v tem pismu razložil svoje poglede na položaj in izjavil, da vlada dela na podlagi sporazuma, ki ga je sklenila ob sestavi. Sedaj se mora zahtevati od nje samo to, kar sledi iz sporazuma, če že to ni storjeno. Marinković je v tem pismu nagačljal, da se druga vprašanja niso zapostavljala.

Jutri ob 10 dopoldne bo Davidovič obiskal predsednika vlade dr. Antona Korošca in mu bo poročal o seji kluba DS. V ponedeljek ob 4 popoldne pa se bo vršil sestanek vodij koalicije, na katerem se bo končno veljavno rešilo, ali naj vlada ostane, ali naj poda ostavko. Danes se še ni mogla napovedati demisija, ker govorijo veliki momenti za to, da vlada četvorne koalicije ostane. Vsekakor pa bo od Davidovičeve taktike na seji četvorne koalicije to zaviselo. Božični večer bo prinesel odločitev o vladi.

Komentarji

Kakor je bilo pričakovati in kakor se je včeraj v političnih krogih govorilo, je bila današnja seja demokratskega kluba le informativna, ne pa načelnega pomena, ker so demokratske zahteve o zakonih, ki naj se sprejmejo v narodni skupščini, že davno znane. Zato demokratska seja ni prinesla v politiki nobenega novega momenta. Zahteva, da se čimprej pride v stik z Zagrebom, tudi ni ničesar novega, ker vsa vlada pa tudi njen predsednik g. dr. Anton Korošec želi najiskrenejše ravno to, da pride čimprej do tesnih ednošajev med prestolico in Zagrebom, oziroma med vsemi državljani naše države.

Predsednik vlade dr. Anton Korošec je danes dopoldne prebil v notranjem ministru. Nekateri optimisti pravijo, da zahteve dem. stranke ne bodo spremenile položaja. Demokratske zahteve bodo sicer še predmet posvetovanj med posameznimi klubi, zlasti med radikali. Vendar pa ne bodo pomenile ničesar novega, ker so n. pr. agrarni zakon vladne stranke že danes sprejle v načelu, v ponedeljek pa se bo izdelalo končno besedilo tega zakona. O zakonu o razdelitvi kmetov se da govoriti, enako tudi o drugih zahtevah.

Neki radikalni minister je o seji demokratskega kluba in govora Ljube Davidoviča izjavil sledeče: »Čuli smo, da je Davidovič takoj na začetku seja dejal, da bo on na seji govoril in da nihče drugi ne bo dobil besede. O tem, kdaj bo klub razpravljal o položaju, se bo odločilo pozneje. To za nas pomeni, da Davidovič samo rešitev odlaga.«

Zagreb, 22. dec. (Tel. »Slov.«) Vsi zagrebški listi ugotavljajo, da ni današnja seja kluba DS prinesla nobene odločitve, kakor se je SDS nadejala. »Obzor« je mnenja, da demokratska politika za SDS in da zato odlagajo odločitev. Značilno je, da ugledni člani SDS, celo iz vodstva, širijo vesti, da je dr. Korošec prosil gospoda Kennarda, da bi se v Zagrebu prizadeval, stopiti v stik s KDK. V zvezi z razgovori KDK s Kennardom se širijo v vrstah KDK zelo optimistične vesti.

Nova de'avska pogodba z Nemčijo

Uspeh, ki ga je dosegla naša delegacija pod vods.vom dr. Gosarja v Berlinu, seveda ne da miru gospodom pri »Jutru«, ki morda smatrajo za svojo glavno žurnalistično nalogo, da nikdar ne pripoznajo nobenega uspeha nasprotnika. Tako je »Jutro« objavilo tudi zaradi pogodbe z Nemčijo glede nezgodnega in starostnega zavarovanja delavcev članek, v katerem trdi, da je doživel g. dr. Gosar v Berlinu same neuspehe. Je pač tako, da je po »Jutru« vsaka reč neugodna, če je ne vzame v roke pristaš dr. Zerjava, ki je po svoji sreči itak po vsej Sloveniji več ko znan. Pa da odgovorimo na »Jutrova« izvajanja tudi čisto stvarno:

Predvsem je treba »Jutru« povedati, predno se spravi na vprašanje o naših pogodbah z Nemčijo, da ne loči invalidnih (onemoglostnih) od starostnih in nezgodnih rent. Ko bo enkrat to razlikovalo, potem mu bo marsikaj v »Slovenčevem« poročilu jasno, česar sedaj dotični poročevalec ne razume. Tako n. pr. ne bi mogel obesiti »Slovenčevem« poročilu, da se pogodba na invalidnino (onemoglostno) zavarovanje ne nanaša, ker pri nas tako zavarovanje ni izvedeno, stavka: »Torej za starost nič, samo za slučaj nezgode.« Iz »Slovenčevga« poročila je za vsakogar, ki ima le malo vpogleda v našo socialno zakonodajo, jasno, da bodo po novi pogodbi prejimali pri nas ne samo rudarji, ampak tudi zasebni nameščenci nezgodne in starostne prejemke. Ne bodo prejimali, da se enkrat poudarimo, samo invalidnih (onemoglostnih) rent. Pri tem je treba upoštevati, da je pokojninsko zavarovanje nameščenec izvedeno samo v Sloveniji in Dalmaciji, da pa bodo nameščenci kljub temu prejimali iz vseh krajev naše države neukške starostne in nezgodne rente.

»Jutrova« modrovanje, da je denar, ki ga delavci, oziroma nameščenci prejemo v obliki rent, prav za prav njihov denar, je v glavnem resnično. Resnica je pa tudi, da so skoro vse države rade postavljale na stališče, da se renta mora uživati v tisti državi, kjer se je izvedla. Zato so bili in so potrebne med državami posebne pogodbe o območju prejetanja rent tudi v drugih državah. Modrost, ki jo je »Jutrova« poročevalec zagrešil, ko govori o zavarovanju naših sezonskih delavcev v Nemčiji, je naravnost zgledna. Če je res, da bo Nemčija imela denarno korist od tega, ker bo našim poljedelskim delavcem izplačevala v vsakem slučaju nezgodne rente v domovini, potem je pač najbolj pametno, da vsako socialno zavarovanje enostavno odpravimo. Bistvo zavarovanja obstoja ravno v tem, da plača eden več kot pozneje od zavarovanja prejme. Zato pa dobi drugi, ki ga zadene nesreča, več kot je vplačal. Nismo vedeli, da imajo v »Jutrova« uredništvu take fenomenalne strokovnjake o socialnem zavarovanju, kot je ta, ki se je spravil na uspeh in neuspeh naše delegacije.

»Jutru« pa povemo na uho, da so prišle iz Francije precej kritikujoče vesti, oziroma neke obdolžitve, zakaj je naša država prej sklenila z Nemčijo to, za nas tako ugodno pogodbo, predno je stopila v uradna pogajanja s Francijo. Tudi zapadna prijateljska veselja priznava, da so pogoji naše pogodbe z Nemčijo najboljši in da se je čuditi, da se je naši delegaciji to sploh posrečilo.

Ali je sedaj vse to »Jutru« jasno? Ali potrebuje še nova pojasnila? Ali res misli, da je pri vsaki stvari važen le strankarski interes?

Seja finančnega odbora

Vsi naši dolgovi znašajo 26 milijard.

Belgrad, 22. dec. (Tel. Slov.) Ob 10 dopoldne se je vršilo nadaljevanje razprave o proračunu v področnostih v finančnem odboru. Na dnevnem redu je bila razprava o državnih dolgovih. Finančni minister je podal poročilo: Imamo tri vrste državnih dolgov: srbske in črnogorske predv. dolgove, vojne dolgove in del avstro-ogrskih dolgov. V celoti znašajo dolgovi 26 milijard 600 milijonov Din. Od teh je letičih 700 milijonov Din. Nadalje imamo dolgove posameznih pokrajin avstro-ogrskemu monarhiji, ki pa po sklepu senžermenske mirovne pogodbe ne pridejo v javne avstro-ogrsk. dolgove. Minister podrobno našteva zneske, obrestovanje in odplačila ter vse pojave, ki so s tem v zvezi.

Pri glasovanju s. bile postavke spreje' 22 proti 2. Nato se je izvolil dvočlanski odbor za proučevanje zakona o uradniškem pokojninskem skladu. Od Jugoslov. kluba je v njem poslanec Vesjenjak. Radi katoliških božičnih praznikov bo prihodnja seja v petek ob 9. dopoldne.

Bedarije bivšega avstrijskega generala

So pač na svetu ljudje, ki se nikdar ne morejo vziveti v nove razmere, ki vedno sanjajo le o stari slavi, in eden takih ljud. je bivši avstrijski general Sarkotič. Še vedno sanja o onih lepših časih, ko je bil deželni šef Bosne in Hercegovine, ko je bil gospodar dežele, v kateri ne bi smel o poslanskem mandatu niti sanjati, če bi vladalo takrat demokratično načelo in bi si ljudstvo samo izbiralo svoje šefe. In ne more g. Sarkotič pozabiti onih še lepših časov, ko je komandiral v vojski in vodil avstrijske vojake, da iztrgajo Crngori Lovčen, s čemer se g. Sarkotič še danes ponaša, pa čeprav je tudi njega rodila jugoslovanska mati.

Ker torej g. Sarkotič ne more pozabiti prejšnjih časov, ker še vedno sanja, da bo prišla tudi zanj ura, ko bo zopet odločevala v Jugoslaviji njegova oseba, je načelno in osebno vedno proti tistim, ki hočejo, da je Jugoslavija močna in krepka država. Zato je g. Sarkotič bil za frankovce, zato sedaj ljubi radičevce in skrajneže med njimi najbolj in zato napada danes g. Korošca, ker ta z močno roko preprečuje, da bi vladali zopet v Jugoslaviji razni generalobersti.

To in nič drugega je jedro članka, ki ga je objavil plemeniti Lovčenski v katoliški reviji »Schönere Zukunft«. Da se je ta, sicer ugledna revija, spozabila tako daleč in objavila Sarkotičev pamflet, je neodpustna in slovenskemu duhovniku po taki pogrski reviji ne preostane nič drugega, ko da jo nemudoma vrne. Kajti tudi o jugoslovanskih razmerah nepoučen urednik revije bi moral spoznati, da vendar ni mogoče o jugoslovanskem škofu trditi, da podpira starokatoliško gibanje. Še manj pa bi mogel biti vesten katoliški novinar tako površen, da bi se zavzemal za ljudi, ki javno propagirajo, da naj kmetiški narod ne hodi v cerkev! A take grozotesnosti so v Sarkotičevem članku. »Schönere Zukunft« je članek objavila še s posebno pohvalno pripombol S tem je javno povedala, da ne reflektira na slovenske in hrvatske narode in res ne vemo, zakaj jej ti ne bi ustregli. Zato proč od »Schönere Zukunft«, naj si ta najde lepšo bodočnost med ljudmi, ki sanjajo kakor g. Lovčenski o starih in nedemokratičnih časih!

Pa da se vrnemo k članku g. Sarkotiča. Kaj je njegovo jedro in njegov zadnji namen, smo že povedali. Treba sedaj samo še povdariti vse naivnosti, grobe nesresnice in nevednosti, ki so nagromadene v tem članku.

Najprej glede starokatolikov. To gibanje so povzročili oni hipernacionalisti, ki so danes jedro onih Hrvatov, za katere se zavzema g. Sarkotič. Ti ljudje so priskrbeli tej vedno bolj ginevajoči »cerkvi« tudi državno šotacijo. Da pa starokatoliki na Hrvatskem napredujejo, je samo iznajdba g. Sarkotiča in pobožna želja njih škofa Kaludjere. Resnica pa je čisto nasprotna in »cerkev« g. Kaludjere ima vedno manj pristašev. To vsakdo na Hrvatskem ve, le g. Sarkotič ne. Zakaj neki? Treba je bilo seveda članek priporočiti katoliški reviji in zato je bilo treba pisati o nevarnosti, ki da preti katoliški cerkvi, ko je šef vlade katolik. Da je resnica baš nasprotna in da se to zlasti jasno vidi pri novem šolskem zakonu, pa seveda plemeniti gospod Freiherr Lovčenski pozabljal!

Absolutna nesresnica je tudi vse, kar piše g. Sarkotič o hrvatski duhovščini. Naj bi samo enkrat pogledal v »Narodno Politiko« in videl bi, kako hrvatska duhovščina podpira ta list, da bo z novim letom začel izhajati že kot dnevnik. Neveda to ne gre plemenitemu gospodu Sarkotiču v račun in zato tudi tega ne navaja.

Omeniti pa moramo tudi še drzno napade g. Sarkotiča na škofa Aksamoviča. Ali naj te napade zavračamo, ko pa jih g. Sarkotič podkrepljuje le s trditvami onih, ki javno propagirajo bojkot cerkve?

In drzni ter zlobni napadi na dr. Korošca, ko se upa ta zastareli generaloberst očitati g. Korošcu, da hoče katoliške Hrvate vtopiti v velesrbskem pravoslavju! In še drznostja žalitev, da si upa govoriti ta zabavljaki avstrijski propagator o dr. Korošcu v zvezi z 20. junijem Noben liberalce se tega danes ne upa več, in tudi g. Sarkotiča bomo še naučili, da bo tudi on zaklical, in ne samo slišal besedi: Pater, peccavi!

Pa zadosti teh Sarkotičevih drznosti. Kaj misli o njem jugoslovansko ljudstvo, je povedal pl. Lovčenski sam, ko je postal emigrant. Kaj pa mislijo o njem slovenski katoliki, to je tudi sam povzročil, ko si je upal objaviti svoj članek! Ta konstatacija nam zadostuje, kakor bo zadostovala tudi reviji »Schönere Zukunft«, ki je z objavo tega članka zaigrala za sebe vsako lepšo bodočnost med Slovenci.

Velika cerkev pogorela v New Yorku

Newyork, 22. dec. (Tel. »Slov.«) V Newyorku se gradi največja ameriška cerkev baptistov, ki jo je ustanovil Rockefeller. Gradbeni stroški so dosedaj dosegli 4.000.000 dolarjev. Ta cerkev je včeraj zvečer popolnoma pogorela do tal. Smatra se, da so požara krivi gradbeni delavci radi svoje malomarnosti. Človeških žrtev pri požaru ni bilo.

Otvoritev romun. parlamenta

Prestolni govor — Vladne napovedi o reformah — Decentralizacije in agrarni zakoni

Bukarešt, 22. dec. (»Tel. Slov.«) Danes je bil otvorjen novi romunski parlament s skupno sejo senata in poslanske zbornice. Poslanci večine so burno pozdravljali vlado in regentski svet. Vladna večina je bila zbrana skoro polnoštevilno. Od opozicije je bila zastopana liberalna stranka z Vintilo Bratianom na čelu in dr. Lupujem, manjkala pa sta Jorga in Avarescu.

Prestolni govor je čital princ Nikolaj. Najprej se v prestolnem govoru ugotavlja, da dovoljuje vladi veliko zaupanje, ki so ga ji dali volivci veliko, veliko avtoritete napram inozemstvu in doma, da more izvršiti potrebne in nujne reforme in tako konsolidirati državo. Dalje govori o delih pokojnega kralja Ferdinanda, kraljice Marije in onih državnikov, ki so pripomogli k zedinjenju države in uresničenju narodnega ideala. Zunanja politika se naslanja na željo naroda po miru. Politika vlade ostane tudi nadalje pri sistemu prijateljstva in zvez, ki so nastale v času skupnega trpljenja in po skupni sreči. Romunija hoče dobre razmere z vsemi državami in želi, da se sedaj pozabi vse, kar se je zgodilo v preteklosti. Plemenito delo Država narodov bo podpirala z vsemi silami ter je srečna, da je pristopila h Kellogovemu paktu.

Kar se tiče notranjopolitičnih reform, namerava vlada izvesti decentralizacijo uprave in ustvariti obsežne krajevne avtonomije. — Reorganizirati namerava orožništvo in policijo. Da se izboljša gospodarski položaj naroda, se bo produktivnim slojem dala možnost uspešnega razvoja. Pri tem je treba paziti na poljedelski značaj Romunije, ki ima štiri petine kmetijskega prebivalstva. Agrarni

zakon se mora popolnoma izvesti, podpirati se mora zadržištvo, dati poljedelske kredite v kmetov in omogočiti hipotekarne kredite. V svrhu pospeševanja trgovskih zvez z vsemi državami se bo reformirala dosedanja politika zaščitne carine. Sčutile se bodo samo one industrijske panoge, katerih naraven razvoj je v državi mogoče ali ki služijo obrambi domovine. Reformirali se bodo zakoni o vodnih silah, rudokopih, o komercializaciji državnih podjetij v smeri sodelovanja z inozemskim kapitalom. Inozemskemu kapitalu se mora zagotoviti enakopravnost z domačim kapitalom. Ravno tako namerava vlada reorganizirati prometno službo, pošto, brzovoj in telefon.

V tekočem letu je vladi v državnem gospodarstvu ostal precej velik primanjkljaj. Da omogoči ravnotežje, je vlada ukrenila razne ukrepe za štedenje, moralo pa se bo pospešiti tudi izterjanje zaostalih davkov. V to svrhu se bodo uvedle tudi nove takse in reformiral zakon o kolkih. Ko bo proračun prišel v ravnotežje, ne bo nobene ovire več za inozemsko posojilo in stabilizacijo valute. Uredile se bodo vse finančne difference z drugimi državami. — Nato govori prestolni govor o socialni zakonodaji, o pristojbinskih kaznih in o organizaciji vojske. Vlada bo zagotovila vojski v okviru finančne možnosti vse njene življenjske potrebe in dovolila vsak kredit. Glede narodnih manjšin bo vlada na temelju obstoječe ustave in v duhu časa enako kakor z Romuni postopala z vsemi verskimi in narodnimi manjšinami. — Parlament je prestolni govor živahno odobral. Ob treh popoldne sta se senat in poslanska zbornica zopet sestala k verifikaciji mandatov.

Iz Vatikana

Modus vivendi med Prago in Vatikanom.

Praga, 22. dec. (Tel. »Slov.«) Po povratku praškega nuncijskega Ciriacija v Prago iz Rima se pričakuje, da se bodo hitro rešila vprašanja, ki so v zvezi z modusom vivendi. Ker je cerkvena komisija pod predsedstvom nuncijskega končala pripravljajna dela, se čaka na konec posvetovanj vladne komisije, da se morejo začeti direktna pogajanja med nuncijem in češkoslovaško vlado. Glavne točke pogajanj bodo razmejitev škofij in imenovanje slovaškega nadškofa.

Rim, 22. dec. (Tel. »Slov.«) Novi avstrijski poslanik pri Vatikanu dr. Kohlruss je danes po predpisanih obredih izročil papežu svoja poverilna pisma. Na pozdrav poslanika je odgovoril papež z zahvalo. Po končanem oficialnem delu audience je pozval papež poslanika v svojo knjižnico, v kateri sa se še dal časa razgovarjala. Nato je avstrijski poslanik posetil kardinala državnega tajnika Gasparrija in šel potem v cerkev sv. Petra pred Petrov grob, kjer je opravil pobožnost, kakor je predpisana za zastopnike katoliških držav.

Med fašisti

Rim, 22. dec. (Tel. »Slov.«) V senatu je danes sporočil Tittoni svoj namen, da bo odložil predsedstvo senata, kar je utemeljeval z visoko starostjo. Kot njegov naslednik je izbran bivši kolonialni minister Federzoni, ki je bil še sedaj imenovan za senatorja. Kakor je omenil Mussolini, se bo poverilo Tittoniju vodstvo važnega urada, kakor se zatrjuje, vodstvo nove italijanske akademije. Tittoni je bil devet let na čelu senata, kateremu je pripadal 27 let.

Fašistovski organ strokovnih zvez »Lavoro d'Italia« je bil ustavljen ter ga bo nadomestoval novi list »Lavoro fascista« kot organ delavskih zvez, industrije, poljedelstva, trgovine, bank, prometa, prostih poklicev in umetnikov.

Soremembe v poljski vadi

Varšava, 23. dec. (Tel. »Slov.«) Odstopil je pravosodni minister Majstrowicz, ki je zastopal v kabinetu konservativno krilo. Njegov naslednik bo finančni minister Stanislaw Car, ki pripada najčistemu Pilsudskovemu krogu. Car je avtor izjemne odredbe državnega predsednika, po kateri je bila začasno ukinjena neodstavljenost sodnikov v svrhu omogočenja radikalnih osebnih reform.

Akcija proti min. Hodži

Praga, 22. dec. (Tel. »Slov.«) Radi neštevilnih vmešavanj v zadeve druge države ostro napada tisk opozicije prosvetnega ministra dr. Hodžo. V bolgarskem sobranju se je očitalo bolgarski agrarni stranki, da jo vzdržuje taj kapital. V tej zvezi se navaja, da je bil Hodža predsednik zelene internacionale. Hodža je izjavil namestniku ministrskega predsednika Šrameku, da ni niti v Polgari, niti kje drugod kupoval poljedelska podjetja. Opozicijski listi pa sedaj trdijo, da se Hodži ne oči nakup podjetij, temveč dovoljevanje posojil.

Dunajska vremenska napoved:

Mrzlo, večinoma jasno, ponekod nižinska megla.

Aman-U'ah zmagu'e

London, 22. dec. (Tel. »Slov.«) Po indijskih vesteh se je na kraljev poziv velik del prebivalstva pridružil kralju. Smatra se, da vstahi pri Kabulu niso napredovali. Po ruskih vesteh so bil vstahi pregnani iz neposredne okolice glavnega mesta.

Reformistični plani afganistanskega kralja Amanullaha Hana so izzvali pri domačem prebivalstvu upor. Zanimiva je vest, da vstah vodi zloglasni mednarodni pustolovec Anglež Ignacij Timotheus Trebitsch-Lincoln. Rojen je bil leta 1882 v Pates (druga verzija pa pravi, da je bil rojen v Osijeku na Hrvatskem), kjer je imel trgovino. V začetku 20. stoletja je odšel v Kanado. Prvotno je bil izraelit. V Kanadi pa je prestopil v angleško cerkev, kjer je postal radi sijajnega govorniškega talenta celo duhovnik. Toda tu mu ni ugajalo. Zato je odšel v Anglijo, kjer je leta 1910 bil za liberalno stranko izvoljen za poslanca spodnje zbornice. Za časa svetovne vojne je služil kot vojaški špijon v angleški službi. Ker je osumljen špijonaže tudi za Nemčijo, jo je popihal v Newyork. Tam je izdal knjigo »Dogodljaji špijona«, v kateri je v resnici potrdil, da je špijoniral tudi za Nemčijo. Ker je bil obdolžen tudi falzificiranja menic, je bil izročen Angliji, kjer je odedel triletno težko ječo. Na koncu svetovne vojske je ponudil svoje službe Viljemu II., potem je deloval na Madjarskem v prid nadvojvode Jožefa, nato zopet v Berlinu pri Kappovem puču. Radi neuspeha je zbežal preko Rima v Ameriko, kjer je bil izgnan. Nato je postal svetovalec kitajskega maršala Vu-pej-Fu. Kmalu je obogatel in postal plantažnik na Javi. Obiskal je Monte Carlo ter izgubil ves imetek. Odšel je na Ceylon, kjer je zamenjal svojo vero za budistično. Vstopil je celo v samostan te veroizpovedi. Njegov sin je bil v marcu 1926 v Angliji radi zločinstva justificiran. Pred kratkim je bil zaposlen v veliki ameriški telegrafski agenciji in je zaslovel kot novinar svetovnega slovesa. Zdjaj ve v vstajo v Afganistanu, da bi se maščeval nad Angleži, ki podpirajo kralja.

Razstava Karle Bulovčeve.

Snoči 22. t. m. zvečer se je v mali dvorani prostorov Narodne Galerije otvorila razstava kiparskih del in risb kiparice Karle Bulovčeve. Razstavljenih je nekaj desetih ilovnatih portretov in manjših osnutkov (za spomenik kralja Petra) ter več risb s kredo, med temi dve veliki skici za figuralno dekoracijo glasbene dvorane.

Bulovčeva po svoji, na prvi hip tuji maniri, presneti gledalec, vajenega sodobnega plastičnega izraza — gladkih, arhitektonski mirnih praočlik. Ona misli kiparski na svoj način, poudarja najhlažji plastični detajl kot pretirano močno vzbočeno ali zarezo — je nekaj »mikroskopičnega« v tem gledanju. Je pa to vendarle plastično gledanje stvari, dasiravno vzbujajo mnoge sence tudi zelo slikovite dojme. Zna tudi zanimivo dinamično razgibati plastično maso; v kartonih Harfa in Cinela je nekaj, kar spominja na barok (Tintorettove risbe, diagonalna kompozicija), tudi sem našel v osnutku za spomenik pesniku (L. M.) nekaj sledov avtoričine ljubezni do Michelangela (Giuliano Medici), ki ji more biti le v korist.

Kakor je manira Bulovčeve danes nekam na strani stoječa od oficilne sodobnosti, ima vendar svoje individualne vrline. Imponira tudi neki, pri ženskih redki zamah, s katerim koncipira večje stvari. S. V.

Oblastna davščina

na nočni obisk javnih okrepčevališč in zabavišč se po odredbi ljubljanskega oblastnega odbora v božični noči ne bo pobirala.

Naša pravda

Naša primorska pravda je pravda med hlapecem in vsemogočnim gospodarjem. Gospodar je vzal hlapecu vse, zdaj mu sega še po duši s silo in s poudarkom, da samo radi tega, ker je gospodar.

Italija zdaj dan za dnem in ob vsaki priliki poudarja heroizem svoje avstrijske iridente, postavlja nesrečnim žrtvam spomenike, jih proslavlja v pismu in pesmi, občuduje njih junaštvo, ker se niso vklonili avstrijski sili, obenem pa s kruto silo tira naše ljudi na Liparske otoke, ker imajo samo to nesrečo, da jih je rodila in učila prve besede slovenska mati.

Političen umor je ostuden v očeh kulturnega človeka, umor, tudi če bi se s tem rešila velika dobrina! Kaj naj rečemo nad političnim umorom pol milijuna in čez naših primorskih rojakov, ki jim je dan na dan po fašizmu prizadejano več duševnih muk, kakor jih more povzročiti telesna smrt?

Narod štiridesetih milijonov davi primorsko tretjino našega naroda, ki ima to tragično usodo, da je majhen.

Ce bi tolpa tolovačev razpršila eno samo družino ter bi ukradla otrčke, bi se ves svet zgražal nad krutostjo tolpe; zdaj ko je naš narod razdeljen in je njegov najboljši del pod tujo oblastjo, je to v redu. In ko ga mučijo, mu jemljejo najmanjše človeške pravice, je vse v redu, ko preganjajo jezik materin, je vse v redu, in ni ga, ki bi to grajal javno.

Mi nimamo moči, da bi šli po brate, mi ne grabimo po meču, da ne zagrešimo umora, mi hočemo miru, miru, miru! Toda ne same miru, mi hočemo tudi pravice, samo človeških pravic, samo pravice, da boš smel peti slovensko pesem, da boš smel moliti slovensko molitev.

Da, da boš smel moliti slovensko molitev. Ti, tvoja mati, ki te jo je učila, tvoj otrok, ki jo že pozablja.

Zato polagamo to svojo pravdo med močnim in nemočnim, polagamo pred sodni stol Boga, Gospoda narodov in vojsknihih trum: Mi smo nemočni, mi hočemo le miru, mi hočemo le pravice. Zato predlagamo svojo stvar Najvišjemu sodniku, ki ne sodi ne po moči ne po bogastvu, ki sodi samo po Pravic. Ali je greh in nedopustno, da Te molimo v besedi materini? V besedi, v kateri sta Tvoja apostola prinesla k nam Tvoje veselo sporočilo? Ali najde nemilost v Tvojih očeh naša trdna vera v lepoto slovenske pesmi, ki si nam je Ti navdihnili!

Mi smo v dno duše prepričani, da je pravica samo ena, kakor je Pravica samo ena, da je resnica samo ena, kakor si Ti edini Resnica.

Zato polagamo mi nemočni svojo pravdo na Tvoj pravnični sodni stol, da razložiš pismo, v katerem je pisana pravica poedinea iz narodov.

Mi verujemo Vate in ne bomo osramočeni vekomaj! Kakor ni bilo osramočena Tvoje izvoljeno ljudstvo ob rekah babilonskih

Uporaba monopoljskega posoila

Belgrad, 22. dec. (Tel. »Slov.«) Finančni minister je izdal na podlagi § 3 zakona o monopoljskem posojilu pravilnik za izplačilo drž. obvez iz prejšnjih let. Prvi obrok najetega monopoljskega posojila 5.000.000 dolarjev se porabi na sledeč način: 1. za izplačilo doležnih invalidskih podpor do 31. marca 1928 100 milijonov dinarjev, 2. za izplačilo doležnih pokojnin do 31. marca 1928 25.000.000 Din, ostanek 150 milijonov dinarjev se bo porabil za izplačilo doležnih razlik in prevedb po zakonu o državnih uradnikih iz l. 1923. za čas od 1. okt. 1923 do 1. maja 1924. Kolikor se ne bodo izplačale vse obveznosti iz prvega obroka, se bodo izplačale iz drugega.

Odklikovanje policistov.

Belgrad, 22. dec. (Tel. »Slov.«) V notranjem ministrstvu so odklikovali sledeči policisti: Anton Budak, višji stražnik v Celju, Ivan Štok, v s. v. Mariboru, Matija Mušica, v s. v. Celju, Matko Markošič, Ivan Kovačič, Franc Rudak, vsi v s. v. Mariboru, Justo Udovič, v s. v. Celju, Franc Semič v Ptuj. V Mariboru: Anton Simičič, Ivan Jelavec, Ivan Merič, Anton Penko, Josip Banko v Ptuj. Mihael Dintinjan v Celju, Franc Gračner in Josip Obrnel v Mariboru. Anton Mušič, Mihael Srok, Josip Požar, Ivan Kac, Franc Galup v Ptuj. Franc Binan v Celju. V Ljubljani: Agenti policijskega ravnanjstva: Viktor Bučer, Anton Vrenar, Franc Močan, Josip Lušpek, Maks Turina. Alojzij Fabernik. Višji stražniki v Ljubljani: Franc Sešek, Josip Jagodica, Franc Medveček, Ivan Jenko, Anton Sojer, Ivan Žizimonda, Ivan Krstič, Josip Bemubič, Anton Lasič, Franc Anderlič Simon Hlebec, Franc Bugmar.

ČUDOVITO pa dokazano:

Pokvare
Zelodca,
črevesno in mesečno
slabost in krče,
glavobol in
onemoglost
odra i vakei ali
tekoni nar mi ut
KAVČICEV
zdravstveni liker
ZELODČI
ČUDEŽ
GRENKI